

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/713>

Materiál v pripomienkovom konaní do 11.11.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Úradom vlády SR na základe uznesenia vlády č. 221 z 28. apríla 2021

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu je zdefinovať systém riadenia výskumu, vývoja a inovácií naprieč jednotlivými ministerstvami, zabezpečiť koordinovanú tvorbu politik výskumu, vývoja a inovácií a vytvoriť vhodné prostredie pre ďalší rozvoj výskumu, vývoja a inovácií a oblastí s nimi súvisiacich.

Národná stratégia pozostáva z vlastného materiálu a piatich príloh. Vlastný materiál je rozdelený do troch hlavných kapitol, ktoré popisujú a riešia najväčšie problémy Slovenska vo výskume, vývoji a inováciách. Prvá kapitola sa zaoberá zvýšením financovania na výskum, vývoj a inovácie v efektívnom systéme, ktorého prioritou bude koncový užívateľ. Druhá kapitola adresuje problém nedostatočnej koncentrácie talentu a kvality života cez zmenu prístupu ku vzdelávaniu. Tretia kapitola navrhuje plán, ako definovať kľúčové oblasti a pokračovať v procese podnikateľského objavovania (entrepreneurial discovery process), v ktorých má Slovensko potenciál patriť k silným hráčom. Príloha 1 obsahuje Akčný plán implementácie národnej stratégie pozostávajúci z jednotlivých opatrení pre dosiahnutie stanovených cieľov Národnej stratégie. Príloha 2 vysvetľuje predpoklady vypočítania návratnosti investície do výskumu, vývoja a inovácií. Venuje sa najmä vplyvu na ekonomický rast, trhovým zlyhaniam a ukazuje účinok Národnej stratégie na príjmy do rozpočtu. Príloha 3 poukazuje na počiatočný a výsledný stav indikátorov, ktoré stratégia identifikuje ako hlavné merateľné ukazovatele. Príloha 4 popisuje proces tvorby Národnej stratégie, ktorá popri využití slovenskej aj zahraničnej literatúry vznikala na základe hĺbkovej spolupráce s vyše 200 odborníkmi a odborničkami a bola predmetom verejnej konzultácie. V prílohe 5 sa nachádza zoznam skratiek.

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom návrhu je zdefinovať systém riadenia výskumu, vývoja a inovácií naprieč jednotlivými ministerstvami, zabezpečiť koordinovanú tvorbu politik výskumu, vývoja a inovácií a vytvoriť vhodné prostredie pre ďalší rozvoj výskumu, vývoja a inovácií a oblastí s nimi súvisiacich. **RÚZ k materiálu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Podľa názoru RÚZ dokument nespĺňa charakter strategického plánovacieho materiálu. Stratégia mala vychádzať z dôkladnej analýzy súčasného stavu vo forme východísk a SWOT analýzy, následne by mala zdefinovať víziu, ciele a základné kroky na ich dosiahnutie cieľov spolu s časovým harmonogramom a finančným rámcom, teda stratégia... by mala obsahovať nasledovné časti:

- 1.1 Definícia a popis súčasného stavu;
- 1.2 Analýza súčasného stavu a identifikácia problémov;
- 1.3 Identifikácia východísk zo súčasnej situácie;
- 1.4 Stanovenie cieľov a etáp ich plnenia;
- 1.5 Metódy, metodika, spôsoby, technológia plnenia cieľov;
- 1.6 SWOT analýza vrátane identifikácie rizík a spôsobov ich obmedzenia, resp. vylúčenia, resp. možné dôsledky rizík na napĺňanie cieľov;
- 1.7 Stanovenie kontrolných kritérií na pravidelné (napr. ročné) vyhodnotenie plnenia jednotlivých etáp;

1.8 Stanovenie spôsobov, metód, opatrení smerujúcich k náprave chýb spôsobujúcich neplnenie cieľov v kontrolných etapách;

1.9 Finančný plán zabezpečenia naplnenia cieľov a identifikácia zdrojov finančných prostriedkov s definíciou ich záväznosti.

2. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Stratégia... má skôr charakter dlhodobej vízie. Jednotlivé časti sú všeobecné, bez uchopiteľných a naznačených reálnych krokov ako sa k daným víziám dopracovať. Sú pomenované problémy a námety na ich riešenie, len nie je uvedený spôsob, metódy. Nestačí povedať „malo by sa“, „treba urobiť“, ale je potrebné povedať aké sú nutné postupné kroky na realizáciu a prípadné úskalía, ktoré je potrebné riešiť a aké sú možnosti ich riešenia.

Tým, že materiál nevychádza z analýzy zo súčasného stavu, nevyhodnocuje prijaté a schválené opatrenia (väčšina navrhovaných opatrení sa totiž nachádza už v schválených vládnych stratégiách, najmä RIS3SK), je písaný ako keby pred ňou nič neexistovalo, neidentifikuje ani slabé stránky a hrozby, ktoré ohrozujú napĺňanie jej cieľov. V materiáli chýba napr. informácia o tom, že výzvy v OP VaI mali absolútnu logickú súslednosť podstatnú na ďalšie posilnenie a rozvoj vedy, výskumu a inovácií na Slovensku formou podpory logických a kľúčových oblastí ako DSV, PVVC, ako aj ďalší rozvoj univerzít a vedeckých parkov. Zlyhania však boli na strane implementácie programu, nie v jeho nastavení. Stratégia... je z nášho pohľadu súborom opatrení, ktoré nie sú logicky a chronologicky zostavené. V materiáli sa jednotlivé opatrenia a časti, vety, konštatovania, odstavce aj tabuľky v rôznych kapitolách opakujú, a to celými popisnými časťami (napr. grantové financovanie, APVV, ...). Štruktúra materiálu je koncepčne rôzne delená, napr. na „kroky“, „po prvé...“, „tretou nohou“,... bez akéhokoľvek časového rámca, čo robí materiál z časového hľadiska neprehľadným a chaotickým.

Z nášho pohľadu je neprijateľné, že Stratégia spôsobí ďalší rast počtu zamestnancov štátnej a verejnej správy napr. v oblastiach ako ekonomická diplomacia (investiční, obchodní výskumní, inovační, talentoví experti), VAIA a jej oddelenia, Dátová kancelária na MIRRI, ďalšie kapacity Národného centra zdravotníckych informácií, zvýšenie počtu odborníkov na ÚVO, vytvorenie „prestížneho inštitútu“, na podporu najkvalitnejších výskumníkov, Útvar na rozvoj a integráciu talentu, Inštitút výskumnej a inovačnej politiky, elektronický Obchodný register, zriadenie a existencia profesionálnych útvarov pre technologický transfer priamo na výskumných inštitúciách, Kancelária pre výskumné infraštruktúry, excelentné interdisciplinárne výskumné a vzdelávacie inštitúty zamerané na špecifickú oblasť (napríklad zelená transformácia ekonomiky), vybudovanie tímu na ÚV s doménovým špecialistom pre každú doménu RIS3, posilnenie agentúry SARIO, a pod.

V materiáli chýba aj jasný a prehľadný systém riadenia vedy, výskumu a inovácií s jasne definovanou schémou riadenia, s podrobným popisom navrhovaného modelu vrátane popisu kompetencií, zodpovedností a funkčných horizontálnych a vertikálnych väzieb.

Kto bude koordinovať realizáciu Stratégie? Úradníci na sekretariáte Úradu vlády SR? Ktorí odborníci z oblasti manažovania a realizácie VVI na uvedenom útvare pracujú? Aké postavenie a kompetencie budú mať MŠVVaŠ SR, MH SR a MIRRI SR vo vzťahu k útvarom na sekretariáte Úradu vlády SR?! Rada pre VTI, ako poradný orgán vlády SR ako bude môcť zohrávať rozhodujúcu úlohu riadiaceho a koordinačného orgánu? Aké bude mať k dispozícii reálne nástroje.

Autori neberú absolútne do úvahy dokument RIS3SK 2021 – 2027 a vyvodzujú nesprávne závery z nesplnenia cieľov RIS3SK 2014 – 2020 (viď. príklady v ďalších pripomienkach)

Materiál je formulovaný formálnym, deklarativným, rétorickým jazykom bez hlbšieho obsahu, ako by to mal byť politický prejav, nič nesľubujúca deklarácia. Týmto spôsobom je koncipovaná celá „Stratégia...“. Zbytočne sa používa množstva cudzích slov. Chýbajú definície odborných pojmov. To sa opäť týka celého textu (viď. napr. kap.1.3.2, str. 27 ods.6 a ďalšie). Mal by byť použitý strohý exaktný vedecko-odborný jazyk s jasne definovanými pojmami. Ciele Stratégie sú uvedené len v deklarativnej forme (aj to veľmi všeobecné a nekonkrétne).

3. Zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Strategický materiál má vychádzať z dôslednej analýzy súčasného stavu, medzinárodných hodnotení SR, ale má zohľadňovať aj relevantné analytické materiály a reprezentatívne prieskumy zo slovenského podnikateľského prostredia (analytické materiály zamestnávateľských organizácií, analýzy a reprezentatívne prieskumy Slova

Business Agency týkajúce sa MSP a pod.). Zároveň má zohľadňovať názory kľúčových stake-holderov - v prílohe číslo 4 popisuje participatívny proces tvorby tohto dokumentu, v ktorom však neboli nijakým spôsobom zahrnutí kľúčoví aktéri vo viacerých témach a zohľadnené ich znalosti a skúsenosti (v téme seed-investícií zástupcovia SLOVCA či prvej a najdlhšie pôsobiacej siete podnikateľských anjelov v SR; v téme podnikateľského vzdelávania zástupcovia Združenia podnikateľov Slovenska, ktoré sa tejto téme dlhodobo venuje; Zväz výskumných a vývojových organizácií a pod.)

Pre úspešnú implementáciu takto komplexnej stratégie s veľmi ambicióznymi cieľmi je nevyhnutným predpokladom, aby opatrenia v akčnom pláne vychádzali z faktov a dát o slovenskom prostredí a zohľadňovali doterajšie skúsenosti s realizáciou politík v tejto oblasti, ktoré je potrebné v dokumente dopracovať a doplniť.

V materiáli sa tiež nespomína prebiehajúca rekodifikácia práva obchodných spoločností, ktorá zásadným spôsobom zasahuje do regulačného rámca podnikania a nie je zrejmé, či navrhované opatrenia zohľadňujú prebiehajúce rekodifikačné práce.

Zmätočná a nepresná je v mnohých prípadoch aj použitá terminológia, z ktorej nie je zrejmé, čo majú autori na mysli, napr. materiál hovorí o regionálnych poradenských centrách, pričom nie je zrejmé či ide o sieť RPIC, pobočky Slovak Business Agency v rámci projektu Národné podnikateľské centrum, alebo iné subjekty. Alebo materiál hovorí o Slovenskom investičnom holdingu a nie o Slovak Investment Holding, a. s., hoci ide o odlišné subjekty.

4. Zásadná pripomienka k návrhu ako celku

To čo chýba na Slovensku je trh s inováciami a inovátnymi riešeniami. Na to je potrebný nielen prierezový materiál koordinujúci činnosť ministerstiev, ale vytvorenie pro – inovatívneho prostredia s motiváciou podnikateľského sektora, miest a obcí, miestnych iniciatív, dobre poznajúcich problémy, ktoré treba riešiť a často majúci aj návody na riešenia.

Chýba efektívne a moderné verejné obstarávanie inovácií – zohľadňujúce v kritériách kvalitatívnu stránku procesu obstarávania.

Zamerať sa inováciami viac na mestá a obce – Smart Cities a Smart villages - v minulosti sa mestá a obce orientovali iba na dobudovanie infraštruktúry – teraz, keď je táto úloha väčšinou splnená sa treba zamerať na smart aktivity súvisiace s energiami, odpadmi, vzdelávaním, orientáciou na miestne riešenia, posilňovanie orientácie na strategické aktivity – aj v súlade s obcami regiónu, posilnenie a diverzifikácia miestneho poľnohospodárstva, ochranu biodiverzity, adaptáciu na zmeny klímy, vytváranie miestnych rozvojových cieľov a v konečnom dôsledku prioritovať orientáciu na kvalitu života v mestách a obciach.

Inovácie, či už organizačné, ekonomické, alebo sociálne by sa mali zamerať na súbor aktivít zamedzujúcich vyľudňovaniu obcí na Slovensku- nie je možné to podceňovať, pretože neriešený problém nás v budúcnosti dobehne.

Významnou témou je podpora inovačných MSP v obciach, v regiónoch, podpora miestneho aktivizmu cez CLLD, alebo podobné procesy.

Súčasný materiál je koncipovaný tak, ako by rozvoj inovácií bol vecou ministerstiev, univerzít a výskumných ústavov a jediným problémom, ktorý je potrebné vyriešiť je nedostatok financií. V praxi to takto nefunguje. Overená skúsenosť. Väčšina inovácií vzniká v hospodárskom sektore, inovácie nevznikajú na ministerstvách. Je potrebné sa zamerať na sieťovanie partnerov a zdieľanie inovácií a poznatkov- k tomu je potrebné vytvoriť efektívne fungujúci ekosystém.

Čo znamená - Grantová a servisná podpora výskumu, vývoja a inovácií bude konsolidovaná do jednej agentúry (do konca 2025)? – oblasti výskumu sú rôznorodé – neberie si na seba takáto agentúra príliš veľkú zodpovednosť za rozhodovanie? Nebude možné to v budúcnosti politicky zneužiť na rozdeľovanie peňazí blízkym? Ako bude fungovať verejná kontrola? V súčasnosti sa hodnotenia projektov nezverejňujú.

Na to aby systém mohol fungovať je potrebné veľké množstvo otvorených dát. Tu zatiaľ Slovensko zaostáva. Platí zásada, že dáta vytvorené vo verejnom sektore z peňazí SR, alebo EÚ majú byť otvorené a zadarmo.

5. Zásadná pripomienka k časti „Investície do výskumu, vývoja a inovácií zvýšia kvalitu života na Slovensku“, str. 2, ods. 3

Nenaplnili sa opatrenia súčasného OP Výskum a inovácie, ktoré vytvárali solídny predpoklad na posunutie Slovenska v rebríčkoch. Najmä opatrenia ako DSV, PVVC a Ďalší rozvoj verejnej výskumnej infraštruktúry mali byť prioritou aj súčasného obdobia. Taktiež chýba využitie pripravených ŠPVaV, ktoré boli pripravené v nadväznosti na domény a priority RIS3SK a RIS3SK 2021+ a využitia zákona č. 185/2009 o stimuloch pre VaV...

6. Zásadná pripomienka k časti „Slovensko potrebuje v oblasti výskumu, vývoja a inovácií víziu a kontinuitu“, str. 2, ods. 1

Slovensko má definovanú minimálne Stratégiu inteligentnej špecializácie, ktorá neplní.

7. Zásadná pripomienka ku kapitole 1. (Investície do kvalitného systému), str. 6, k tabuľke 1 (Hlavné ciele) – zásadná pripomienka.

Chýbajú základné informácie o východiskových hodnotách.

8. Zásadná pripomienka ku kapitole 1. (Investície do kvalitného systému), str. 6, k tabuľke 1 (Hlavné ciele), bod 1. 1. 3. (Prepojenie v regiónoch)

Uvedený cieľ koordinácie aktivít a kompetencií nemá súvislosť iba so segmentom malých a stredných podnikov, ale podnikateľského sektora ako celku.

9. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.1.1 (Konsolidované riadenie), str. 8, ods. 1

Cieľom stratégie má byť navrhnutie opatrení, ktorých realizáciou je možné zvýšiť mieru koordinácie a zjednodušiť komplexný systém riadenia výskumu, vývoja a inovácií.

10. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.1.1 (Konsolidované riadenie), str. 8, ods. 3.

S uvedeným zložením Rady pre VaT a spôsob výberu nových členov považujeme za netransparentný. V novej Rade nie je vôbec zastúpená tá časť aplikačnej praxe, ktorá zavádza inovácie, ako sú zástupcovia priemyslu, služieb, poľnohospodárstva. Považujeme za neprijateľné, aby väčšinu Rady tvorili zástupcovia verejnej sféry výskumu a vývoja. Sme toho názoru, že mali byť nezverejnené výberové kritériá, a výsledky hodnotenia.

11. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.1.1 (Konsolidované riadenie), str. 9, obrázok 1 (Schéma fungovania reformnej Rady vlády pre vedu, techniku a inovácie)

Uvedená schéma nepredstavuje funkčný model riadenia vedy, výskumu a inovácií. Navrhujeme dopracovanie stratégie o podrobný popis navrhovaného modelu riadenia s popisom kompetencií, zodpovedností a funkčných väzieb.

Uvedená schéma nie je v súlade so schémou riadenia na obr. č. 3, pretože v grafe č. 1 koordinačná platforma komunikuje s Radou vlády a na obr. 3. komunikuje s VAIA a Rade je podriadená.

12. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.1.1 (Konsolidované riadenie), str. 10, obrázok 2 (Schéma cieľovej organizácie riadenia výskumu, vývoja a inovácií)

Absentuje prepojenie, resp. podriadenosť ministerstiev, resp. iných orgánov štátnej správy pod jednotný systém riadenia, pretože tieto sú v pozícii inštitúcií, ktoré len komunikujú s koordinačnou platformou a nie sú priamo podriadené Rade vlády.

Uvedená schéma nie je v súlade so schémou riadenia na obr. č. 1, pretože v grafe č. 1 koordinačná platforma komunikuje s Radou vlády a na obr. 3. komunikuje s VAIA a Rade je podriadená.

13. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.1.1 (Konsolidované riadenie), str. 11, obrázok 3 (Schéma doplnenia kompetencií ekonomickej diplomacie a spoločnej spolupráce so SARIO a VAIA)

Chýba jednoznačný popis fungovania ekonomickej diplomacie, nakoľko považuje uvedenú schému za neprehľadnú a zmätočnú.

14. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.1.2 (Predvídateľné medzirezortné financovanie), str. 11, ods. 2, prvá veta

Podporujeme centrálné plánovanie zdrojov na VVI pre všetky rozpočtové kapitoly tak, aby sa získal prehľad o vynakladaných zdrojoch a aby bola možnosť efektívnej kontroly ukazovateľov a výsledkov. Avšak upozorňujeme na skutočnosť, že systém riadenia VVI žiadnym spôsobom nereflektuje takýto typ koordinácie, resp. závislosti ministerstiev na RVTI.

15. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.1.3 (Prepojenie v regiónoch)

Kapitola má teoretický charakter bez konkrétnych realizovateľných opatrení a krokov.

16. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.1 (Výskumník a inovátor, nie účtovník), str. 14, ods. 1

Aj súčasný OP Val bol nastavený týmto spôsobom, pretože výzvy mali absolútnu logickú súslednosť, plánovalo sa podporenie logických a kľúčových oblastí ako DSV, PVVC, ako aj ďalší rozvoj univerzít a vedeckých parkov. Zlyhania však boli na strane implementácie programu, nie v jeho nastavení. Žiaľ ani v súčasnom volebnom období sa nepokračovalo v plnení nastavených cieľov a výzvy boli bezdôvodne rušené.

17. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.1 (Výskumník a inovátor, nie účtovník), str. 14, ods. 2,

Na základe konkrétnych skúseností z aplikačnej praxe hodnotíme APVV a jej systém hodnotenia pozitívne, čo by sa malo v stratégii uviesť. Nemôžeme ale súhlasiť s negatívnym hodnotením agentúry a jej činnosti. Projekty VaV v podmienkach APVV sa už niekoľko rokov hodnotia výlučne anonymne losovanými zahraničnými hodnotiteľmi.

Ako môže byť záväzná metodika pre hodnotenie výstupov VVI pre základný výskum, aplikovaný výskum, vývoj a inovácie a pre celú šírku odborov vedy a techniky a bez uváženia objemu prostriedkov na jeden projekt ?!

18. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.1 (Výskumník a inovátor, nie účtovník), str. 15, ods. 6, štvrtá veta

Navrhujeme zosúladiť znenie so zákonom nasledovne: „budú s využitím medzinárodných expertných panelov“.

19. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.1 (Výskumník a inovátor, nie účtovník), str. 15, ods. 7, druhá veta

Nesúhlasíme s revíziou nutnosti osvedčenia ako podmienky pre získanie verejných zdrojov. Navrhujeme namiesto tohto opatrenia revíziu podmienok a procesu udeľovania osvedčenia tak, aby do maximálnej možnej miery osvedčenie odrzkadľovalo dosahované výsledky v oblasti VVI.

20. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.2 (Odstraňovanie prekážok), str. 17

Navrhujeme doplniť do materiálu zoznam nástrojov na dosiahnutie stanovených cieľov a rozšíriť akčný plán o tieto body:

- 1) zrušenie obmedzenia maximálneho počtu spoločníkov v spoločnosti s ručením obmedzeným;
- 2) umožnenie zakladania akciových spoločností aj jednou fyzickou osobou;
- 3) zavedenie súkromnoprávneho squeeze-outu minoritných akcionárov (t.j. aj pre spoločnosti, ktoré nie sú obchodované na regulovanom trhu) za presne stanovených podmienok;
- 4) zavedenie možnosti vyplácať spoločníkom predbežný podiel na zisku aj počas účtovného obdobia na základe osobitnej účtovnej závierky bez potreby uzavrieť účtovné obdobie. Takáto výplata by bola možná len v prípade existencie dostatočných zdrojov, ktorých vyplatenie neohrozí finančnú situáciu spoločnosti a zároveň nedôjde k poškodeniu veriteľov;
- 5) zavedenie platnosti flexibilných elektronických nástrojov podpisovania dokumentov (napr. DocuSign) a tiež elektronické hlasovanie a diaľkové zasadania orgánov (aj v akciovej spoločnosti);
- 6) detailnejšie rozpracovanie tzv. exitových práv (existujúcich drag-along a tag-along), vrátane zavedenia nových foriem exitových práv (opcie) a umožnenie ich registrovanej podoby;
- 7) eliminovanie požiadaviek na formu dokumentov (notárske osvedčenie podpisu, notárska zápisnica) pri úkonoch týkajúcich sa obchodných spoločností.

Odôvodnenie:

Republiková únia zamestnávateľov je členom:

Napriek tomu, že ide o nelegislatívny materiál, ktorý má vyjadrovať predovšetkým želané ciele, považujeme za vhodné vhodné, aby návrh obsahoval konkrétne nástroje ako ciele dosiahnuť. Okrem jediného spomenutého nástroja, t. j. zníženie požiadavky na minimálny vklad spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným na výšku 1 EUR za vhodné považujeme doplnenie vyššie uvedených opatrení a ich implementáciu koordinovať s rekodifikáciou práva obchodných spoločností.

21. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.2 (Odstraňovanie prekážok), str. 17

Navrhujeme doplniť rámcovú špecifikáciu spôsobov ako sa plánujú zatriktívniť podmienky pre odmeňovanie zamestnancov prostredníctvom podielu na vlastníctve spoločnosti.

Odôvodnenie:

Za kľúčovú bariéru odmeňovania zamestnancov v praxi nie je považovaná korporátna regulácia (t. j. úprava obchodných spoločností), ale daňová regulácia. Podľa aktuálnej daňovej regulácie je zdaniteľným príjmom už moment nadobudnutia účasti zamestnanca na spoločnosti (t. j. nadobudnutie akcie či obchodného podielu). Takže zamestnanci musia zdať plnenie ešte predtým ako majú reálny ekonomický benefit z akcie/obchodného podielu. Správnym momentom zdaniteľného plnenia by mal byť moment ekonomického benefitu pre zamestnanca (t. j. predaj akcie pri exite).

22. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.2 (Odstraňovanie prekážok), str. 17

Navrhujeme prehodnotenie režimu voľných živností a vytvorenia jednej „všeobecnej voľnej živnosti“ bez potreby jej dopĺňania. Zároveň, považujeme za zbytočne administratívne zaťaženie, aby obchodné spoločnosti museli ohlasovať všeobecnú voľnú živnosť na živnostenskom úrade a následne sa nechávali zapísať do Obchodného registra. Preto navrhujeme, aby v prípade obchodných spoločností, ktoré sa zapisujú do Obchodného registra, nebolo potrebné ohlasovať túto „všeobecnú voľnú živnosť“, pričom podmienky bezúhonnosti štatutárnych orgánov by Obchodný register skúmal sám. V prípade slovenských občanov a v prípade zahraničných osôb by navrhovatelia predložili podklady preukazujúce bezúhonnosť.

23. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.2 (Odstraňovanie prekážok), str. 18, ods. 8

Chýba vymedzenie akým spôsobom chce VAIA zmeniť prostredie na proaktívne.

24. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.3 (Prepájanie poznatkov), str. 19, ods. 2, druhá veta

Cieľom by malo byť umožnenie spolupráce tam, kde je to efektívne a obojstranne prospešné. Pre verejný sektor financovaný zo zdrojov štátneho rozpočtu by malo byť financovanie nastavené motivačne, tzn. podmienené získaním zdrojov aj zo súkromného sektora. Napr. na každé euro získané zo súkromných zdrojov štát prispeje x eurami.

25. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.3 (Prepájanie poznatkov), str. 19, ods. 4

V prvom rade je potrebné uskutočniť analýzu súčasných kancelárií transferu technológií a verejných zdrojov (projektov) vynaložených na tento účel.

26. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.3 (Prepájanie poznatkov), str. 20, ods. 7

Akým spôsobom sa chce docieľiť „každý projekt technologického transferu v jeho komercializačnej fáze závisí od kompetentnosti a rozhodnosti manažérov, ktorí v rámci univerzít a verejných výskumných organizácií musia prevziať zodpovednosť a prijať náležité rozhodnutia“ pri súčasnom autonómnom nastavení napríklad univerzít a v súčasnosti už aj SAV.

27. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.2.3 (Prepájanie poznatkov), str. 20, ods. 8

V súvislosti sa Open access by mali platiť všeobecne záväzné podmienky pre prístup k verejnej infraštruktúre, ale aj databázam, ktoré boli hrazené z verejných zdrojov.

28. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.1 (Navýšený rozpočet), str. 23, ods. 1, prvá veta

Príčiny tohto stavu bolo jednoznačne vplyv rušenia výziev na DSV, SPVVC ako aj ďalší rozvoj univerzít a vedeckých parkov.

29. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.1, str. 24, graf 3

V rozpore s deklarováním znižovania podielu finančných prostriedkov na inštitucionálne financovanie na úkor súťažného financovania, ako ukazuje graf podiel inštitucionálneho financovania je 50%, pričom nie je jasné, či sú to

prostriedky len pre VŠ, alebo aj pre SAV a dokonca aj pre firmy. Nie je jasné o aké granty SAV ide, ktoré majú v grafe samostatnú položku (20 %). Nie je jasné o aké granty a z akého zdroja so prostriedky alokované pre firmy (len 16 %), pričom tento v percentuálnom vyjadrení v pomere k ostatným uvedeným položkám je neakceptovateľný. Ako sa pri takomto rozdelení zabezpečí súťažné financovanie projektov VaV a podporí spolupráca akademického sektora s podnikateľským sektorom v oblasti VVI ? Čo sa myslí pod ekosystémovými aktivitami ? Celkovo je 13 % mimo podpory priamo projektov VaV, pričom nie je jasné aká je skladba celkovej sumy na VaV z pohľadu zdrojov (ŠR, EŠIF, atď...). Absentuje položka stimulujúca položka podporujúca projekty VaV riešené v spolupráci VŠ, SAV a podnikateľských firiem VaV.

30. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.1 (Navýšený rozpočet), str. 24, ods. 4

Zásadne nesúhlasíme s navrhovaným rozdelením finančných zdrojov, na základe ktorého by v roku 2030 malo byť pre súkromný sektor alokovaných len 16,2% celkových zdrojov.

31. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.2 (Reformy inštitucionálneho financovania), str. 26, ods. 3, slovné spojenie „rezortné výskumné ústavy“

Rezortné výskumné ústavy a všetky verejné inštitúcie (aj nemocnice, ...) by mali byť povinne zahrnuté do hodnotenia kvality.

32. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.3 (Reformy súťažného financovania), str. 28, tabuľka 2 (Indikatívny prehľad financovania výskumu, vývoja a inovácií)

Nesúhlasíme, aby financovanie projektov s TRL vyšším ako 4-5 bolo sústredené výlučne na fondy rizikového kapitálu.

33. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.4 (Kvalitná infraštruktúra), str. 29, ods. 3

V zmysle RIS3 mali byť posudzované „investície do infraštruktúry verejnej VaV infraštruktúry tak, aby sa zabezpečila účelnosť vynakladaných prostriedkov s cieľom zabráneniu duplicitným investíciám do infraštruktúry,“ Žiaľ aj v tomto smere konštatujeme že nedošlo k napĺňaniu strategických cieľov schválených vládou Slovenskej republiky. Orgánom pre posudzovanie mala byť Stála komisia RIS3 a Rada vlády.

34. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.4 (Kvalitná infraštruktúra), str. 30, ods. 7

Potreba ozrejmiť pojem „strednodobý horizont“.

35. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.5. (Financovanie firiem), str. 30

Navrhujeme doplniť vyhodnotenie doteraz realizovanej podpory seed-investícií z verejných zdrojov a analýzu súčasného stavu

Odôvodnenie:

V materiály absentujú dáta a analýza doterajších aktivít, efektivity verejných politík v tejto oblasti (vyhodnotenie doterajších skúseností s podporu v rámci iniciatívy JEREMIE, či aktivít Slovak Investment Holdingu...). Bez takejto analýzy a vyhodnotenia nie je možné určiť objem nevyhnutnej finančnej podpory z verejných zdrojov, nastavenie podmienok takejto podpory zohľadňujúcej skúsenosti z minulosti, ale tiež jej rozloženie v čase.

36. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.5 (Financovanie firiem), str. 30, ods. 1.

Potreba ozrejmiť pojem „suboptimálne“.

37. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.5 (Financovanie firiem), str. 30, ods. 1

Hlavnými problémami sú nedostatočný systém daňovej motivácie, minimálna podpora z verejných a európskych zdrojov a nedostatok ľudských zdrojov a nie trh rizikového kapitálu.

38. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.5 (Financovanie firiem), str. 30, ods. 2

Výška superodpočtu na Slovensku nie je dostatočná. Akým spôsobom by malo mať zdanenie kryptomien vplyv na VVal?

39. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.5 (Financovanie firiem), str. 31, ods. 5

Všeobecná časť bez akýchkoľvek relevantných opatrení a nástrojov.

40. Zásadná pripomienka ku podkapitole 1.3.5 (Financovanie firiem), str. 31, ods. 7, „verejné vypočutie kandidátov.

Na kľúčové pozície mali byť stanovené jasné kvalifikačné predpoklady a výber kandidátov by mal byť ponechaný na kompetenčne nadriadeného a zodpovedného štatutárneho zástupcu.

41. Zásadná pripomienka ku kapitole 2. (Koncentrácia talentu), str. 35, ods. 1

Je potrebné predchádzať tomu aj zásadnou reformou školského systému, dobudovaním a dovybavením stredných škôl, vysokých škôl a univerzít v oblastiach, ktoré prax potrebuje.

Je potrebné prepojiť vzdelávanie a prax motivovaním odborníkov z praxe na účasti vo vzdelávaní (prednášky odborníkov z praxe), ale aj vytvoriť systém na zapojenie vysokoškolských profesorov do riešenia úloh z praxe tak, aby ponúkali vo vzdelávaní vždy ten najaktuálnejší obsah.

42. Zásadná pripomienka ku kapitole 2. (Koncentrácia talentu), str. 36, tabuľka 3 (Hlavné ciele), bod 2.3 (Kvalita života)

Toto opatrenie nemá nič spoločné so stratégiou VVal a malo by byť vypustené.

43. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.1. str. 37-38

Navrhujeme odstrániť duplicitné aktivity a v akčnom pláne zohľadniť súčasný stav aktivít na rozvoj podnikavosti

Odôvodnenie:

Slovak Business Agency predstavuje jednu z mála špecializovaných inštitúcií, ktorá sa venuje rozvoju podnikateľských zručností komplexne, t.j. zručnosti potrebné na založenie biznisu, mäkké zručnosti (iniciatívnosť, kreativita, spolupráca, videnie príležitostí, komplexné riešenie problémov, odolnosť), a taktiež podporuje osvetu šírenia rozvoja podnikavosti na Slovensku.

V spolupráci so Združením podnikateľov Slovenska Slovak Business Agency vytvorila Schému na podporu podnikateľského vzdelávania, v rámci ktorej realizuje od roku 2020 podporné aktivity, ktorých hlavným cieľom je spolupráca podnikateľského sektora a škôl pri rozvoji podnikavosti (mäkkých zručností).

Text stratégie uvedený nezhľadňuje.

V texte sa tiež uvádza, že MŠVVaŠ založí schémy podpory neformálneho vzdelávania cez škálovanie už úspešných alebo testovanie a pilotovanie nádejných vzdelávacích projektov, ktoré podporujú rozvoj zručností potrebných pre rozvoj znalostnej ekonomiky u študentov aj učiteľov. Vzhľadom k tomu, že SBA v spolupráci so súkromným sektorom obdobné aktivity už niekoľko rokov realizuje navrhujeme zohľadniť v texte aj návrhoch opatrení túto skutočnosť a odstrániť vznik prípadných duplicitných aktivít a nástrojov.

44. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.1.1 (Zručnosti pre výskum a inovácie), str. 37, ods. 3

Je nekorektné prezentovať výstupy z jedného dvojdnového workshop ako relevantné výstupy, na základe ktorých by mala byť zostavovaná Národná stratégia výskumu, vývoja a inovácií.

45. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.1.2 (Záujem o výskum a inovácie)

V tejto oblasti je nevyhnutné popularizovať technické predmety a praktické vyučovanie už na základných školách formou budovania laboratórií a dielní praktickej výuky.

46. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.1.2 (Záujem o výskum a inovácie), str. 39, ods. 2, druhá veta

Nemôže byť cieľom, aby v malých mestách a obciach sídlili vysoké školy a väčšie výskumné inštitúcie. Práve tie musia sídliť v regiónoch s kritickou masou disponibilnej vysokokvalifikovanej pracovnej sily, ale aj podnikateľských subjektov s ktorými je možné spolupracovať.

47. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.1.2 (Záujem o výskum a inovácie), str. 39, ods. 2

V rámci popularizácie je potrebné zabezpečiť spoluprácu týchto centier so školami (ZŠ, SŠ, VŠ) formou exkurzií, ale napríklad aj formou výuky vybraných odborných predmetov v týchto centrách.

48. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.2.1 (Kvalitná výskumná komunita), str. 40, ods. 4

Nesúhlasíme s vytváraním Inštitútu. Považujeme za neefektívne budovanie akýchkoľvek spolkov zo strany štátu. Iniciatíva musí vychádzať od samotných vedcov, na dobrovoľnej báze bez akejkoľvek iniciatívy štátu. Vytváranie inštitúcií, na činnosť ktorých sa majú vynakladať verejné zdroje považujeme za nepripustné plytvanie verejnými zdrojmi. Vedci, ako aj iné skupiny odborných zamestnancov, ale aj občania ako takí majú zákonné možnosti slobodne a bez iniciatívy štátu rozhodnúť sa o svojom združovaní.

49. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.2.1 (Kvalitná výskumná komunita), str. 41, ods. 5

Zásadne nesúhlasíme s uvedenou aktivitou. Nie je zrejmé načo potom budujeme VAIA a načo majú svoj odborný aparát vysoké školy, univerzity, SAV.

50. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.2.2 (Odliv a príliv talentu), str. 42, ods. 6

Otázkou je, či je úlohou štátu proaktívne získavať zahraničný talent. Úlohou štátu by mala byť podpora aktivít smerujúcich k získavaniu zahraničného talentu, revízia súčasného systému a zavedenie systému, ktorý uľahčuje integráciu na Slovensku.

51. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.2.3 (Celoživotné vzdelávanie), str. 43, ods. 5, posledná veta

Nesúhlasíme s vytvorením Útvaru, ktorého činnosť je z tohto pohľadu duplicitná s kompetenciami MŠVVaŠ SR.

52. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.2.3 (Celoživotné vzdelávanie), str. 43, ods. 8 – zásadná pripomienka.

Do ponuky celoživotného vzdelávania by sa mali mať možnosť zapojiť aj stredné a stredné odborné školy.

53. Zásadná pripomienka ku podkapitole 2.3 (Kvalita života) – zásadná pripomienka.

Uvedená téma presahuje rámec Stratégie VVI a mala by byť súčasťou Národohospodárskej stratégie.

54. Zásadná pripomienka ku kapitole 3 (Nasmerovanie zdrojov a úsilia) – zásadná pripomienka.

Nesúhlasíme s definovaním misií bez akejkoľvek diskusie a konzultácií so zástupcami priemyslu aplikačnej praxe. Nevieime na základe čoho sa navrhuje, že sa majú domény transformovať do nedefinovaných misií?! Proces tvorby RIS3 SK bol založený na širokej diskusii s aktérmi, neporovnateľne širším spektrom aktérov (rádovo vyšším a dlhotrvajúcim) než akým sa prezentuje Stratégia. Žiadame uvedenú časť vypustiť, nakoľko ju považujeme za účelovú a tendenčnú, ktorá má naviac za cieľ (môže sa javiť ako účelovo vybraných) podporiť do roku 2025 najmenej dve funkčné transformačné inovačné konzorciá, čo autori určujú ako cieľ.

55. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.1 (Riadenie sa misiami)

Otázkou je, na základe čoho autori tvrdia, že misie zjednocujú všetkých zainteresovaných aktérov, keď s nimi o tomto ciele nediskutovali.

56. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.1 (Riadenie sa misiami), str. 47, ods. 3.

Nerozumieme, čo znamenajú odborníci s medzinárodnou expertízou v doménach.

57. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.1 (Riadenie sa misiami), str. 48, ods. 6

Uvedený koncept rozšírenia doménových platforiem považujeme za škodlivý, pretože zapojením sektorov, ktoré sa nepodieľajú na naplňaní štátneho rozpočtu, nenesú žiadnu zodpovednosť a vlastnou činnosťou neprispievajú v oblasti VVI, môže prísť k paralyzovaniu činnosti platforiem a k diskusiám nad politickými a environmentálnymi požiadavkami rôznych skupín aktivistov.

58. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.1 (Riadenie sa misiami), str. 48, obrázok 6 (Štruktúra riadenia procesu podnikateľského objavovania)

Nepovažujeme uvedenú schému za funkčný model riadenia vedy, výskumu a inovácií. Navrhujeme dopracovanie stratégie o uvedenie komplexného systému riadenia a jeho podrobný popis vrátane kompetencií, zodpovedností a jasných funkčných väzieb.

59. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.2. (Hodnotové reťazce) str. 49, ods. 2

Uvedené tvrdenie sa nezakladá na korektnom podklade. Nízka kvalita ľudského kapitálu súvisí najmä s úpadkom kvality slovenského školstva a odlivom mozgov.

60. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.2. (Hodnotové reťazce) str. 49, ods. 4

Je si potrebné uvedomiť že v SR v súčasnom období neboli nevypísané výzvy, ktoré mali potenciál posunúť firmy k produkcii s vyššou pridanou hodnotou prostredníctvom podpory projektov DSV, ale aj prostredníctvom podpory budovanie PVVC. Slovensko taktiež doposiaľ nevypísalo výzvy z Modernizačného fondu, z ktorého je možné financovať technologický upgrade pre priemysel zapojený do systému obchodovania s ETS, neboli otvorené ŠPVaV a úplne sa zastavila podpora podnikateľského sektora a jeho spolupráca s univerzitami a ústavmi SAV prostredníctvom stimulov pre VaV v zmysle schémy v rámci zákona č. 185/2009 Z. z. o stimuloch pre VaV.

61. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.3 (Identifikovanie ohnisk kvality)

Nepovažujeme cieľ podpory transformačných a inovačných konzorcií za strategický cieľ v smerovaní slovenskej ekonomiky, ale ako čiastkové opatrenie. Vybrať jednu oblasť podpory namiesto podpory ekonomiky ako celku je riziko a hazardovanie s konkurencieschopnosťou celej ekonomiky. Priemysel na Slovensku zápasí so svojimi konkurentami aj v možnostiach získavania podpory z verejných zdrojov na svoje rozvojové projekty. Žiaľ na Slovensku táto podpora nie je, alebo je len limitovaná.

62. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.3 (Identifikovanie ohnisk kvality), str. 50, ods. 1, druhá veta

Na základe čoho predkladatelia tvrdia, že dosahujeme podpriemerné ukazovatele vo veľkom množstve oblastí?! Slovenský priemysel je súčasťou globálnych dodávateľských reťazcov a ako taký je schopný konkurovať na globálnom trhu. Už to samo o sebe svedčí, že nedosahuje podpriemerné výsledky, ale v určitých oblastiach špičkové výsledky.

63. Zásadná pripomienka ku podkapitole 3.4 (Sociálne inovácie), str. 51, ods. 2

Práve sociálne a spoločenské vedy boli jednou z priorít pripravovaného dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky, ktorý žiaľ nebol predložený na rokovanie vlády. Uvedený zámer identifikoval aj témy na riešenie v tejto oblasti. Na príprave zámeru sa pritom podieľali odborníci z praxe (verejnej aj súkromnej).

64. Zásadná pripomienka ku prílohe 3 (Porovnávacie tabuľky merateľných ukazovateľov), príloha k tabuľke č. 3 (Prehľad stavu hlavných cieľov), bod 2.1.2 (% podiel z celkového počtu študentov) – zásadná pripomienka.

Podľa nášho názoru nie je navrhovaný podiel dostatočný. Vzhľadom na akútny nedostatok absolventov v týchto odboroch navrhujeme zásadne zvýšiť uvedené percento.

65. Zásadná pripomienka ku prílohe 3 (Porovnávacie tabuľky merateľných ukazovateľov), príloha k tabuľke č. 3 (Prehľad stavu hlavných cieľov), bod 2.2.3 (Podiel ľudí s aspoň základnými digitálnymi zručnosťami dosiahne 80%)

Uvedené ukazovatele považujeme za nereálne. SR má v kategórii 16-74 rokov 4,164mil. obyvateľov a v roku 2021 malo základné digitálne zručnosti 2,290mil. Uvedené znamená, že do roku 2026 stúpne počet o 583 tisíc a do 2030 o 1,041 mil. obyvateľov.

66. Zásadná pripomienka ku prílohe 4 (Proces tvorby stratégie), str. 1, ods. 5

Žiadame predložiť, na základe akých ukazovateľov si autori vybrali 40 „najúspešnejších malých, stredných a veľkých firiem s technologickou a/alebo inovatívnou ambíciou“. Treba si uvedomiť, že na Slovensku máme temer 598 000 mikro-, malých, stredných a veľkých podnikov (viď. Správa o stave MSP 2020). Je preto zarážajúce, že na základe rozhovorov so subjektívne vybranou štyridsiatkou zástupcov individuálnych firiem autori napísali stratégiu pre všetkých 597 813 podnikateľských subjektov.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/713>